

Kuidas haldus- ja riigireform võiks õigusloomet mõjutada?

PhD Külli Taro

Õiguskantsleri Kantselei, õiguskorra kaitse osakonna juhataja

Haldusreformi eesmärgiks oli moodustada suuremad ja võimekamad omavalitsused, kes oleks ühtlasi võrdsemad partnerid keskvalitsusele. Sellised omavalitsused võiksid olla võimelised ka paremini ellu viima kohaliku võimu autonoomiat, et korraldada kohalikku elu just kohalikest vajadustest ja võimalustest lähtuvalt. Tulemuseks võiks olla vajadus vähem keskselt reguleerida ja suurem iseotsustusõigus. See täidaks ühtlasi ka riigireformi eesmärki hoiduda ülereguleerimisest, seaduste ületootmisest ja vähendada õigusloome mahtu.

Vabadus ise otsustada paneb ka vastutuse. Kõik aga ei tahagi ise otsustada ja vastutada. Kui näiteks kasside ja koerte pidamise kohalike eeskirjade peamiseks erinevuseks kujuneb see, kas lemmikloomade ujutamine on avalikes supluskohtades keelatud aastaringselt või ainult suvehooajal ning kas keeld laieneb ka purskkaevudele, siis polegi enam põhjendatud sellise eeskirja kehtestamise jätmine kohalikule tasandile.

Tegelikkuses ongi erinevate omavalitsuste õigustloovad aktid muutunud üha sarnasemaks. Suuremas üksuses tasanduvad kohalikud erinevused ära, jääb „keskmine“ regulatsioon. Nii tekib õigustatult küsimus, et miks anda otsustusõigus kohapeale, kui kokkuvõttes on reeglid kõikjal samad? Ehk võiks siis keskne regulatsioon olla juba seaduses, valitsuse või ministri määruses? Väheneks kohalik halduskoormus. Milleks kehtestada 79 sarnast õigusakti, kui võiks piirduda ühega? Aga milles seisneb siis kohaliku omavalitsuse autonoomia? Selliselt saabki tõeks, et omavalitsused muutuvad üksnes keskvalitsuse käepikenduseks, täidesaatva võimu osaks.